

РІШЕННЯ № 190

Про схвалення звернення Ради адвокатів України до народних депутатів України щодо проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»

«03» грудня 2018 року

м. Київ

Рада адвокатів України, з урахуванням того, що останнім часом суспільство спостерігає за спробами тиску на народних депутатів з метою схвалення законопроекту № 9055 у профільному Комітеті, навіть за відсутності кворуму, та подальшого включення законопроекту до порядку денного Верховної Ради всупереч вимогам Регламенту; спробами підмінити критичну думку адвокатської спільноти схвальними заявами громадських організацій, за якими стоять працівники правоохоронних органів та судів, а також дискредитаційною інформаційною компанією проти Національної асоціації адвокатів України.

врахувавши пропозиції членів Ради адвокатів України, керуючись статтею 55 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Звернутися до Голови Верховної Ради України, Голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя, Голови Комітету з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, Голови Комітету з питань бюджету, Голови Комітету з питань запобігання і протидії корупції, Голови Комітету з питань європейської інтеграції, Голів депутатських фракцій та позафракційних депутатів із зверненням щодо законопроекту «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» №9055, що додається.
2. Секретарю Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

[підпис]

Л.П. Ізовітова

Секретар Ради адвокатів України

[підпис]

П.М. Гречківський

Затверджено
на позачерговому засіданні
Ради адвокатів України
03 грудня 2018 року

**ЗВЕРНЕННЯ РАДИ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ
ДО НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ПРОЕКТУ ЗАКОНУ
УКРАЇНИ «ПРО АДВОКАТУРУ ТА АДВОКАТСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ»
№ 9055**

Вельмишановні народні депутати України!

Цим зверненням засвідчуємо Вам свою повагу, та

- усвідомлюючи, що Україна є правовою державою;
- надаючи особливого значення утвердженню верховенства права в Україні;
- беручи до уваги, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави;
- враховуючи, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави;
- розуміючи високий рівень відповідальності перед суспільством, обумовлений конституційними гарантіями незалежності адвокатури та виключними представництвом особи в суді, а також захистом від кримінального обвинувачення;
- зважаючи на необхідність безперешкодної реалізації прав кожного на професійну правничу допомогу та вільного вибору захисника своїх прав;
- беручи до уваги, що конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані;
- наголошуючи на тому, що при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод;
- бажаючи й надалі сприяти виконанню міжнародних договорів у сферах прав людини, європейських стандартів у сфері судочинства, а також Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода);
- переконані у тому, що співробітництво між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами спрямоване на зміцнення судової влади,

підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості;

- вітаючи, що таке співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки повинно відбуватися на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод;
- беручи до уваги свої попередні резолюції стосовно неприйнятності здійснення реформи конституційного інституту адвокатури на підставі законопроекту № 9055 (рішення Ради адвокатів України від 7.09.2018, 25.09.2018 та 21.11.2018 та звернення 17 рад адвокатів регіонів);
- ураховуючи попередні звернення Національної асоціації адвокатів України до Президента України та Голови Верховної Ради стосовно необхідності направлення законопроектів № № 9055, 9055-1 та 9055-2 до Венеціанської комісії для оцінки на відповідність стандартам Ради Європи;
- спираючись не лише на думку усієї адвокатської спільноти України, але й ґрунтуючись на висновках потужних європейських інституцій і чисельних правозахисних організацій. Так, ще 21.09.2018 авторитетні правозахисні організації Українська Гельсінська спілка з прав людини та Харківська правозахисна група зробили спільну заяву щодо проекту Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» №9055, де вказано на неможливості здійснення адвокатської діяльності та обмеження конституційного права особи на захист та представництво;
- наголошуючи на тому, що ще 14.11.2018 Головне науково-експертне управління Верховної Ради рекомендувало повернути законопроект суб'єкту законодавчої ініціативи на доопрацювання, а вже 21.11.2018 Комітет Верховної Ради з питань запобігання та протидії корупції визнав законопроект корупціогенним;
- зважаючи на те, що впродовж 3-х місяців з моменту подання законопроекту він не пройшов належної оцінки у Комітеті Верховної Ради з питань правової політики та правосуддя, Комітеті з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, Комітеті з питань бюджету, Комітеті з питань європейської інтеграції,

звертаємо Вашу увагу на те, що в Українській державі ще ніколи адвокатура не була настільки близькою до втрати незалежності, а українські громадяни — до втрати права на професійну правничу допомогу, яку у відповідності до Конституції надає адвокатура.

Реформа адвокатури, результатом якої є законопроект №9055, від початку здійснювалася в тіньовий спосіб. У порушення міжнародних стандартів було відсторонено від участі в розробці законопроекту єдину професійну організацію адвокатури — Національну асоціацію адвокатів України. Заклики до української влади з боку найбільшої європейської організації адвокатів — Ради адвокатських та правничих товариств Європи — не змогли повернути адвокатурі її законне право на участь у розробці профільного закону. Зараз, з метою просування законопроекту №9055 вчиняються маніпуляції оцінками міжнародних партнерів, тиск на

парламент та професійну адвокатську спільноту. Якби реформа мала прозорі цілі підвищення незалежності та професійного рівня адвокатури, вона би не спиралася на старі правила кулуарної політики.

Юридичний аналіз свідчить, що законопроект №9055 приховує небезпечні наміри руйнування конституційних механізмів захисту прав і свобод громадян. Ідеться насамперед про права на судовий захист, вільного вибору захисника своїх прав та ефективну професійну правничу допомогу. За змістом частини другої статті 64 Конституції України ці права не можуть бути обмежені навіть в умовах воєнного або надзвичайного стану. Саме право на правничу допомогу є гарантією реалізації інших конституційних прав і свобод, їх утвердження й захисту за допомогою правосуддя.

Конституцією визначено, що адвокатура має виключне право на представництво в судах, насамперед, у кримінальних провадженнях. Проте, можливості адвоката здійснювати захист у законопроекті поставлені у залежність від довільного рішення суду. Так, зловживання процесуальними правами передбачає можливість позбавлення адвоката права на заняття адвокатською діяльністю за ініціативою суду. Такі підходи виключають принципи взаємної поваги, рівності і змагальності учасників правосуддя.

Відсутність визначених критеріїв для застосування суддями цього нового виду дисциплінарної відповідальності адвокатів перекреслить право громадян на вільний вибір захисника.

Цей вибір обмежуватиме іще одна новела законопроекту, яка дає повноваження слідчому і прокурору залучати адвоката у справу, де працює інший адвокат за угодою, не погоджуючи таке рішення з клієнтом. Таким чином, законопроект створює широкі можливості для відсторонення адвокатів від судових процесів. З такою маріонетковою роллю адвокатів громадяни опиняться беззахисними перед обвинуваченням та неспроможними відстояти свої права.

Відтак, реалізація положень законопроекту №9055 щодо посилення дисциплінарних стягнень за зловживання правом на адвокатський запит, процесуальними правами позбавить будь-яких реальних гарантій захисту фундаментальних прав і свобод людини, які закріплені у Розділі II Основного закону України.

У разі прийняття цього законопроекту Україна втратить перспективи утвердження незалежної судової влади і адвокатури, які є ключовими ознаками правової держави. Конституційні права громадян, гарантовані Конституцією України, Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод перетворяться на декларації.

Наведене, безумовно, потягне за собою чисельні звернення як до національних судових інституцій, так і до відповідних міжнародних судових

установ, органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, зокрема, Європейського суду з прав людини.

Наразі, суспільство спостерігає за спробами тиску на народних депутатів з метою схвалення законопроекту у профільному Комітеті, навіть за відсутності кворуму, та подальшого включення законопроекту до порядку денного Верховної Ради всупереч вимогам Регламенту.

У зв'язку з цим, обгрунтоване занепокоєння викликають спроби підмінити критичну думку адвокатської спільноти схвальними заявами громадських організацій, за якими стоять працівники правоохоронних органів та судів. Замість відкритої професійної дискусії відбувається політизація реформи адвокатури. Складовою цього процесу є дискредитаційна інформаційна кампанія проти НААУ. Такі кроки не можна інакше розцінювати як подальшу спробу відсторонити адвокатуру від участі в реформі з політичних мотивів та у порушення міжнародних стандартів.

Приписи Основних принципів ООН щодо ролі адвокатів (14 грудня 1990 року), Хартії основних принципів європейської юридичної професії та Кодексу поведінки європейських адвокатів передбачають, що професійна організація адвокатів має бути залучена до процесу напрацювання змін до національного законодавства про адвокатуру.

Звертаємо увагу, що чинний Закон України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” 2012 року приймався з урахуванням висновку Венеціанської комісії та Директорату правосуддя і захисту людської гідності Генерального Директорату з прав людини і верховенства права Ради Європи, ухваленого на 88-ій пленарній сесії 14-15 жовтня 2011 року. Отже, нова редакція закону про адвокатуру (законопроект № 9055) має пройти аналогічну процедуру. Вочевидь, що експертні звіти, виконані в рамках проектів офісу Ради Європи в Україні, не можуть підмінити висновки Венеціанської комісії, оскільки не презентують офіційну позицію Ради Європи, а лише особисту думку окремих експертів.

За таких обставин закликаємо Вас не підтримувати проект Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» №9055 та повернутися до демократичних процедур доопрацювання цього законопроекту з обов'язковим урахуванням думки Національної асоціації адвокатів України, положень альтернативних законопроектів №№9055-1 та 9055-2.

Адвокатура України закликає організувати дискусію щодо нової редакції проекту закону “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” у демократичний, прозорий і професійний спосіб. Адже цей закон стосується не лише 45 тисяч українських адвокатів, а всіх громадян України. Саме такий підхід, на наше глибоке переконання, надасть можливість здійснювати реформу адвокатури із дотриманням міжнародних стандартів регулювання адвокатської професії та захисту прав людини,

сприяти утвердженню конституційного права громадян на професійну правничу допомогу та вільний вибір захисника, посилювати інструментарій захисту прав, свобод і законних інтересів громадян.
